

Titel: At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig

Citation: "At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-bmt-txr-shoot-ida1c15ae1-71c3-4329-87d1-476552c5cf8d.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Bibliografisk beskrivelse 689
2. Manuskriptbeskrivelse 693
3. Tilblivelseshistorie 695
4. Udgivelsesmåde 696

1. Bibliografisk beskrivelse

»At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig.« blev trykt i *Fædrelandet*, 16. årgang, nr. 120, lørdag den 26. maj 1855. Artiklen er signeret »S.Kierkegaard«. *Fædrelandet* blev udgivet af J.F. Giødwad og C. Ploug; sidstnævnte fungerede også som ansvarlig redaktør. Avisen blev trykt hos Louis Klein i København og lå færdig fra trykkeriet kl. 20. Prisen var 6 skilling i løssalg, 5 mark pr. måned, 15 mark pr. kvartal og 3 rigsdaler pr. kvartal leveret uden for København.

Artiklen er blevet kollationeret i tre eksemplarer af *Fædrelandet*, nr. 120, den 26. maj 1855:

A SKs eget eksemplar, uindbundet og ubeskåret, KA, D pk. 17.

B Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret.*

C Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret.*

Ved den interne kollation af de tre eksemplarer blev der ikke konstateret afvigelser.* Eksemplar A danner grundlag for den følgende beskrivelse.

Format og paginering

Formatet er folio.* Avisen har et omfang på fire sider, svarende til to blade dannet af et enkelt foldet ark. Avisen er trespaltet. Pagineringen 501-504 er på forsiden angivet under spalterne, på avisens øvrige sider over. Spalterne er unummereret.*

SKs artikel fylder godt en side. Den begynder på forsiden (s. 501) i første spalte, i anden spalte nederst begynder »Efterskrift«, og artiklen slutter øverst i første spalte på anden side (s. 502).

28. SKs eksemplar af *Fædrelandet*, nr. 120, den 26. maj 1855, udsnit
Derudover indeholder avisen nyheder fra ind- og udland samt annoncer, herunder en annoncere af SKs
*Dette skal siges; saa være det da sagt** og *Øieblikket Nr. 1.**

Beskrivelse af eksemplar A

Avisen måler ca. 346 × 517 mm.* Eksemplaret fremstår let slidt; hvor avisen har været foldet, forekommer flere huller.

Papir

Der er benyttet almindeligt trykpapir af en træholdig kvalitet.

Typografi

Det fremherskende skriftsnit i avisen er antikva. Fremhævet tekst er sat med fed eller spatieret skrift.

På forsiden findes avisens hoved og datolinje. Hovedet består af et bredt centralfelt og to smalle felter hhv. til venstre og højre herfor. Datolinjen adskiller hovedet fra avisens øvrige tekst.

Det centrale felt har ordlyden:

Fædrelandet. | **1855.** | Abonnementspris i Kjøbenhavn 15 Mk. pr. Kvartal, 5 Mk. pr. Maaned; enkelte Nr. 6 Sk.; udenfor Kjøbenhavn 3 Rdl. | pr. Kvartal frit i Huset. Hver Søgne-Aften udgaaer et Numer.*

Det smalle felt til venstre har følgende ordlyd:

Bladets Comptoir, store Kjøb-|magergade Nr. 54, er aabent | hver Søgnedags Formiddag fra | Kl. 11-1.

Det smalle felt til højre:

Bekjendtgjørelser | indrykkes mod en Betaling af | 4 Sk. for Petitlinien. Ifølge en | Overenskomst med »Afton-|bladet« i Stockholm, »Chri-|stianiaposten« i Christiania | og »Handels- och Sjö-|farts-Tidningen« i Gö-|theborg kunne de ogsaa blive | indførte i disse mod en lignende | Betaling for hvert Blad.

Derunder er datolinjen placeret, indrammet af to tværgående dobbeltstreger; den øverste er fed-fin, den nederste fin-fed. Datolinjen har ordlyden:

16de Aarg. Løverdagen den 26. Mai. Nr. 120.

Oplysningen om årgang er venstrestillet, dateringen centreret, og avisnummeret højrestillet.*

Nederst i avisens sidste spalte, adskilt fra den foregående notits af en skillestreg i hele spaltens bredde, er trykkespunktet angivet:

Færdigt fra Trykkeriet Kl. 8

Bagsidens fod er adskilt fra avisens øvrige tekst af en tværgående, fed-fin dobbeltstreg og har ordlyden:

Udgivere: **J. F. Giødwad** og **C. Ploug**; ansvarlig: **C. Ploug**. | [Skillestreg] | Trykt med Hurtigpresse hos *Louis Klein*.

Artiklens overskrift »At Biskop *Martensens* Taushed er | 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; | 3) dum-klog; 4) i mere end een Hen-|seende foragtelig.«, der er fed og centreret i spalten, er sat med en punktstørrelse ca. 1 grad større end brødteksten;* »Martensen« er desuden spatieret. Derunder er trykt en kort, centreret skillestreg. Se illustration 28.

Artiklen indledes med »1)« fulgt af en uncial, der er fed og sat med en punktstørrelse ca. 2 grader større end brødteksten. Artiklens hoveddel afsluttes med signaturen »S. Kierkegaard.«, spatieret og rykket ind fra bagkant. Efter en blank linje står mellemrubrikken »Efterskrift.«, spatieret og centreret i spalten. To tredjedele inde i efterskriften er tre asterisker anbragt på en linje. Nederst i artiklens anden spalte findes under en kort, venstrestillet streg en fodnote til artiklen; noten er sat med en punktstørrelse ca. 2 grader mindre end brødteksten. Efter artiklen er trykt en længere skillestreg, der afgrænser SKs tekst fra den øvrige tekst i spalten.

Spaltekolonnen måler ca. 88 mm i bredden, og der er op til 84 linjer i hver af artiklens spalter. Mellem spalterne er sat en fed, lodret skillestreg. Brødteksten er sat med en skriftstørrelse svarende til ca. 10 punkt (korpus). Der er dobbelt ordmellemlum efter punktum.

Der er en del sætter- og trykfejl i artiklen. Det sidste 'n' i »Martensen« er sat omvendt (SKS 14, 220,43). En bindestreg ved orddeling ved linjeskift, »Taus-|hed«, er faldet ud (217,63). Endvidere ses aftrykket fra en mellemrumstype, der er blevet skubbet op fra sin plads, resulterende i en spis, dvs. en tyk, lodret streg, foran »Be-|staaende« i linjen (220,61). Derudover skyldes trykfejl læderede typer.*

2. Manuskriptbeskrivelse

Til »At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig.« findes følgende manuskripter i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kgl. Bibliotek.

BMT 1 Kladde til »At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig.«, fordelt på 4 dobbeltblade og 1 løst blad.

Kladde til artiklens hovedtekst (SKS 14, 217-219,27).

1.1 3 dobbeltblade, i alt 6 blade i 4°.*

Ingen paginering.

Papir: gulligt velin, svagt ribbet. Mål: 167 × 203 mm.*

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, yderspalten tilføjelser. Bladene er efter beskrivning blevet foldet endnu en gang på langs og én gang på tværs. To tredjedele af bl. [6r] og hele bl. [6v] er ubeskrevet.

Øverst på bl. [1r] står overskriften »At Biskop Martensens Taushed er 1) christelig / uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere / end een Henseende frygtelig.«. Nedenunder ses dateringen »16 Mai 55.« understreget med rødkridt.

En del korrektioner, både sletninger og tilføjelser. På alle beskrevne sider ses sletninger; mindre blyantsletninger findes på bl. [1v] og [3v]. Derudover er godt tre linjer slettet på bl. [1v]; to en halv og fire linjer er overstreget med blyant på bl. [3r]; tre linjer er ligeledes overstreget med blyant på bl. [4v], og på bl. [5r] er fem en halv linje slettet. I marginen ud for sidstnævnte står et »NB«, skrevet med blyant.

1.1

Kladde til artiklens efterskrift (SKS 14, 219,28-220,35).

1.2 1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt velin, svagt ribbet. Mål: 167 × 203 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, yderspalten tilføjelser. Bladene er efter beskrivning blevet foldet endnu en gang på langs og én gang på tværs. Bl. [2v] afsluttes i marginen.

Øverst til højre på bl. [1r] står »Til artiklen om Martensens / Taushed.«. Derefter følger overskriften »Efterskrift.«. Nederst i marginen på bl. [2v] findes bemærkningen »cfr Hoslagte«, skrevet med blyant og indvist med et dobbeltkors i rødkridt; indvisningen gælder ms. 1.2.1.

En del korrektioner, både sletninger og tilføjelser. På alle sider ses sletninger; mindre blyantsletninger findes på bl. [1v] og [2v].

Hertil hører følgende:

1.2.1 Kladde til efterskriftens afslutning (SKS 14, 220,36-221,4).

1 løst blad i 4° med afrivningskant i venstre side.

Ingen paginering.

Papir: gulligt velin, svagt ribbet. Mål: 167 × 203 mm.

Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, yderspalten tilføjelser. Bladet er efter beskrivning blevet foldet endnu en gang på langs og én gang på tværs.

Øverst på bl. [1r] findes et dobbeltkors i rødkridt, og i højre hjørne findes redigeringsbemærkningen »Til Efterskriften om / Martensens Taus-/hed.«, skrevet med blyant; henvisningen gælder ms. 1.2.

En del korrektioner, både sletninger og tilføjelser. På begge sider findes sletninger, heraf to blyantsletninger på bl. [1r].

1.2.1

1.2

3. Tilblivelseshistorie

SK angreb den officielle kristendomsforkyndelse i Danmark, først med 21 artikler i *Fædrelandet* (fra den 18. dec. 1854 til den 26. maj 1855), dernæst med sit tidsskrift *Øieblikket*.^{*} Artiklen »At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig.« var SKs 21. og sidste indlæg i kirkestriden i *Fædrelandet*.

Teksten er blevet udvidet ad to omgange: Kladdens første del (ms. 1.1) er dateret »16 Mai 55«. Kladdens anden og tredje del (ms. 1.2 og 1.2.1), der i den trykte artikel indledes hhv. med »Efterskrift« og med tre asterisker, er udateret. Første del afsluttes på næstsidste side i et dobbeltblad, som derefter er ubeskrevet. Anden del påbegyndes på første side af et dobbeltblad og afsluttes i marginen på sidste side af dobbeltbladet; tredje del er skrevet på et løst blad og indvist i anden del. Således synes artiklens dele ikke at være skrevet i ét stræk, men sandsynligvis i den rækkefølge, hvori de fremstår i trykket.

Der foreligger ingen renskrift (trykmanuskript) til artiklen.

Det er næppe et tilfælde, at artiklen blev trykt samme dag, som *Øieblikket* Nr. 1 blev annonceret i *Adresseavisen*, nr. 120 (1. tillæg), og i *Fædrelandet*, nr. 120, nemlig den 26. maj 1855. Hermed afsluttes kirkestriden i *Fædrelandet* og påbegyndes i *Øieblikket*.

4. Udgivelsesmåde

Artiklen »At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig.« blev som nævnt trykt i *Fædrelandet*.^{*} Det har ikke været muligt at efterspore, om SK modtog honorar for artiklen.

Af stor betydning for receptionen i SKs umiddelbare eftertid var Rasmus Niensens udgivelse af *S. Kierkegaard's Bladartikler* i 1857 (*Bl.art.*). Heri indgår størstedelen af SKs artikler, også »At Biskop Martensens Taushed er 1) christeligt uforsvarlig; 2) latterlig; 3) dum-klog; 4) i mere end een Henseende foragtelig.«.^{*}